

O'zbekiston Respublikasi
Sog'liqni saqlash vazirining
2025 yil "23" iyundagi
180-sonli buyrug'iga
Ilova

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

**«AKADEMIK V.VOXIDOV NOMIDAGI RESPUBLIKA IXTISOSLASHTIRILGAN XIRURGIYA ILMIY-AMALIY TIBBIYOT
MARKAZI» DM**

**«MITRAL STENOZ» NOZOLOGIYASI BO'YICHA TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH MILLIY
KLINIK STANDARTI**

Toshkent-2025

«KELISHILGAN»

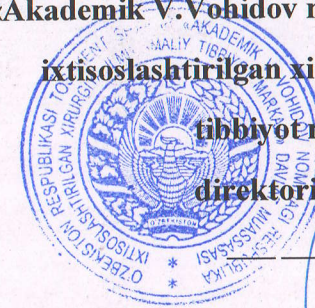
«Akademik V. Vohidov nomidagi Respublika

ixtisoslashtirilgan xirurgiya ilmiy-amaliy

tibbiyot markazi»DM

direktori S.I. Ismailov

2025 yil

**«MITRAL STENOZ» NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY
KLINIK STANDARTI**

Toshkent-2025

«MITRAL STENOZ» NOZOLOGIYASI BO‘YICHA TIBBIY XIZMAT KO‘RSATISH MILLIY KLINIK STANDARTI

MILLIY KLINIK STANDART NOZOLOGIYASINING NOMI (KODI), TASHXISLASH VA DAVOLASHGA JALB ETILADIGAN MUTAXASSISLAR NOMI

XKT-10 bo‘yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	XKT-10/11 bo‘yicha kodlanishi:	Nozologik nomlanishi:	Nozologiya bo‘yicha ambulatoriya sharoitida tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar		Nozologiya bo‘yicha statsionar sharoitda tashxislash va davolash uchun jalb etiladigan mutaxassislar	
				Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar	Asosiy nazorat qiluvchi mutaxassis	Qo‘shimcha jalb etiladigan mutaxassislar
I05	Mitral klapaning revmatik kasalliklari	BB60	Mitral stenoz	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog Qon-tomir jarrohi	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog
I05.0	Mitral stenoz	BB60.0	Revmatik mitral [klapan] stenoz	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg

					Qon-tomir jarrohi		Gepatolog
I05.1	Revmatik mitral klapan yetishmovchiligi	BB60.1	Norevmatik mitral [klapan] stenoz	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog Qon-tomir jarrohi	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog
I05.2	Mitral stenoz yetishmovchiligi bilan	BB61	Mitral klapan yetishmovchiligi	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog Qon-tomir jarrohi	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog
I05.8	Boshqa mitral klapan kasalliklari	BB62	Mitral klapan prolapsi	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog Qon-tomir jarrohi	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog
I05.9	Boshqa ruknlarda tasniflanmagan mitral klapan kasalligi	BB63	Mitral stenoz yetishmovchiligi bilan	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg

					Qon-tomir jarrohi		Gepatolog
		BB63.0	Revmatik mitral stenoz yetishmovchiligi bilan	UASh shifokori Kardiolog Jarroh	Gastroentrolog Endokrinolo Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog Urolog Nefrolog Qon-tomir jarrohi	Kardiolog Kardioxirurg	Gastroentrolog Nefrolog Endokrinolog Qon-tomir jarrohi Pulmonolog Nevrolog Torakal xirurg Gepatolog

«MITRAL STENOZ» NOZOLOGIYA BO‘YICHA TASHXISLASH, DAVOLASH, REABILITATSIYA VA DISPANSERIZATSIYA TADBIRLARI

Diagnostik tadbirlar	Tibbiy xizmatlar nomi	Rejali tibbiy yordam ko‘rsatish darajasi va turi bo‘yicha					Xizmat ko‘rsatish yoki tekshiruvni o‘tkazish minimal soni	Davolash muddati
		Ambulator yordam		Statsionar yordam*				
		OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Asosiy mutaxassis (kardiolog) maslahati	UASh	+					Yiliga 3 marta	Ambulator kuzatuv butun umr davomida Statsionar davolash 5-10 kun
	Terapevt	+	+	+	+			
	Kardiolog		+	+	+	+		
	Kardioxirurg				+	+		
Izoh: Yurak klapanlari kasalliklari OShP/OP va KTMP sharoitida nazorat qilinadi								
Mutaxassis (shifokor) maslahati (qo‘shimcha)	Jarroh		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Qon-tomir jarrohi				+	+	bir martadan kam emas	
	Endokrinolog		+	+	+	+	ko‘rsatma bo‘yicha	
	Kardiolog		+	+	+	+	Doimiy nazorat	
	Pulmonolog			+	+	+	ko‘rsatma bo‘yicha	
	Nevrolog		+	+	+	+	ko‘rsatma bo‘yicha	
	Torakal xirurg				+	+	ko‘rsatma bo‘yicha	
	Gepatolog				+	+	ko‘rsatma	

							bo'yicha	
	Gastroenterolog		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Urolog			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Nefrolog			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	UASh	+	+				Doimiy nazorat	

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) bemorda qo'shimcha boshqa yoki yondosh kasalliklari aniqlangan holatda, ko'rsatmaga muvofiq Milliy klinik protokollarda keltirilgan boshqa tegishli tor doiradagi mutaxassislarning ko'rigi o'tkazilishi talab etiladi;

Asosiy laborator tekshiruvlar	Umumiy qon taxlili	+	+	+	+	+	Yil davomida 3 marta	
	Umumiy peshob taxlili	+	+	+	+	+	Yil davomida 3 marta	
	Qonning biokimyoviy taxlili (umumiy bilirubin, bevosita va bilvosita bilirubin, ALT, AST, umumiy oqsil, mochevina, kreatinin, elektrolitlar, qondagi glyukoza);		+	+	+	+	Yil davomida 3 marta	
	Koagulogramma (APTT, XNN, fibrinogen, PT, PTI, MNO);		+	+	+	+	Yil davomida 12 marotaba	
	Qon guruhi va Rh omili;			+	+	+	bir martadan kam emas	
	Vasserman reaksiyasi;			+	+	+	bir martadan kam emas	
	IFT usuli orqali OIV qon taxlili			+	+	+	bir martadan kam emas	
	IFT usuli orqali Gepatit			+	+	+	bir	

	B va C taxlili;						martadan kam emas	
Izoh: Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.								
Qo'shimcha laborator tekshiruvlar	Najasni yashirin qon ketishiga tekshiruvi		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda SRB aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Kislota-asos muvozanati			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Ekspress test D-Dimer miqdorini aniqlash			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	EChT aniklash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Elektrolitlarning va rN analizi			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Leykoformulani aniklash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qon suyulishi vaqti aniklash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda glyukoza aniqlash		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Qonda lipidlar spektri (TG, Xol, LPVP, LPNP, LPONP, KA) aniqlash			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.								
Asosiy instrumental tekshiruvlar	EKG	+	+	+	+	+	3 martadan kam emas	
	ExoKG	+	+	+	+	+	3 martadan kam emas	
	Qorin bo'shlig'i UTT		+	+	+	+	bir martadan kam emas	
	Ko'krak qafasi va qorin bo'shlig'i a'zolarining		+	+	+	+	bir martadan kam emas	

	rentgenografiyasi/ rentgenoskopiyasi							
	EGDFS			+	+	+	bir martadan kam emas	

Izoh: Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra asosiy tekshiruvlar bir necha marta o'tkazilishi mumkin.

Qo'shimcha instrumental tekshiruvlar	Koronarografiya				+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Oyoq chuqur venalar UTT		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Spirometriya		+	+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	
	Ko'krak qafasi va qorin bo'shlig'i kontrastli MSKT tekshiruvi			+	+	+	ko'rsatma bo'yicha	

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra qo'shimcha tekshiruvlar o'tkaziladi.

*STATSIONAR DAVOGA KO'RSATMA:Qon aylanish dekompensatsiya va subkompensatsiya boskichida statsionar davolanadi.

MEDIKAMENTOZ DAVO

Davolash tadbirlari (asosiy medikamentoz davo)		Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha					O'rtacha sutkalik dozirovkasi	Bir kurslik dozirovka
		Ambulator yordam		Statsionar yordam				
Dori-vositaning (xalqaro patentlanmagan) nomi	Dori-vositaning dozirovkasi va qo'llanilishi	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari		
Digoksin	0,25mg og'iz orqali yoki parenteral, 1-2 marta/sutka	+	+	+	+	+	0,25mg 1-2 maxal/sutka (0.5 - 1.5 mg/kg/sut) individual	Ambulat or sharoitda davolash da doimo Statsionar sharoitda davolash da qon aylanish kompensatsiya boskichi gacha
Panangin	parenteral yoki og'iz orqali 1-2 marta/sutka	+	+	+	+	+	1-2 maxal/sutka (0.5 - 1.0 mg/kg/sut) individual	Ambulat or sharoitda davolash da doimo Statsionar sharoitda davolash da qon aylanish kompensatsiya boskichi

								gacha
Furosemid	40mg og'iz orqali , 1marta/sutka	+	+	+	+	+	individual, tana vazniga bog'liq holda, 1 maxal/sutka	Ambulat or sharoitda davolash da doimo Statsiona r sharoitda davolash da qon aylanish kompens atsiya boskichi gacha
Varfarin	2,5mg og'iz orqali 1marta/sutka	+	+	+	+	+	individual, MNO, PTI ko'rsatikich i bo'yicha 1 marta/sutka	Ambulat or sharoitda davolash da doimo Statsiona r sharoitda davolash da qon aylanish kompens atsiya boskichi gacha

Izoh: (ko'rsatmaga muvofiq) 1. Bemorni ko'rikdan o'tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko'rsatmaga ko'ra dori vositalarining dozasi va turi o'zgartirilishi mumkin.

2. Bemorga tavsiya qilinadigan dori vositalar (proton pompa ingibitoralari, anitigistamin va antibiotik vositalarni) turi va dozirovkasi bemor va kasallikni anamnezi, kechish davri, tekshiruvlar natijasi va individual yondoshuv orqali belgilanadi.

3. Ambulator davo qon aylanishi yetishmovchiligini 1-2 bosqichlarida qullaniladi.

4. Statsionar medikamentoz davo qon aylanish buzilishining subkompensatsiya va dekompensatsiya bosqichlarida ko'llaniladi.

REJALI JARROHLIK AMALIYOTI

Davolash tadbirlari (operativ davo)	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Jarrohlik amaliyoti/aralashuv/muolaja nomi					
Klapanni protezlash				+	+
Klapanni plastikasi				+	+
Klapanni endovaskulyar dilatatsiyasi				+	+
Izoh: (ko'rsatma bo'yicha) Jarrohlik amaliyoti uchun tibbiy texnik bazani shakllantirish orqali hamda mutaxassislarning salohiyatini hisobga olib, Respublika darajasidagi amaliyotlarning viloyat darajasida o'tkazilishi mumkin. Jarroxlik amaliyoti qon aylanish buzilishining 3-4 bosqichlarida amalga oshiriladi.					

DAVOLOVCHI OVQATLANISH/PARHEZ

Ovqatlanish tartibi	Rejali tibbiy yordam ko'rsatish darajasi va turi bo'yicha				
	Ambulator yordam		Statsionar yordam		
	OShP/OP	KTMP	Tuman (shahar) shifoxonalari	Viloyat darajasidagi tibbiyot muassasalari	Respublika darajasidagi tibbiyot muassasalari
Parhez stoli va uning davomiyligi					
Parhez №10stol	+	+	+	+	+
Rejim – bemorning umumiy holatidan kelib chiqqan holatda buyuriladi.	+	+	+	+	+

DISPANSERIZATSIYA

(SOG‘LOM KONTINGENT DISPANSERIZATSIYASI/“D” NAZORATGA OLINGAN BEMOR DISPANSERIZATSIYASI)

Dispanserizatsiya tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OShP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Dispanser nazorati muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Ob‘ektiv ko‘ruv	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	Butun umr mobaynida
	2. Klinik tekshiruvi	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh:					
Laborator tekshiruvlar	1. Umumiy qon tahlili	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	Butun umr mobaynida
	2. Qon bioximiya taxlili;	+	+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	3. Koagulogramma	+	+	Yiliga 12 marotaba	
Izoh: Bemorni ko‘rikdan o‘tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko‘rsatmaga ko‘ra qo‘shimcha tekshiruvlar o‘tkaziladi.					
Instrumental tekshiruvlar	1. Elektrokardiografiya		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
	2. ExoKG		+	Ko‘rsatma bo‘yicha	
Izoh: Bemorni ko‘rikdan o‘tkazish vaqtida yondosh kasalliklari aniqlansa, tibbiyot muassasalari darajasidan kelib chiqib ko‘rsatmaga ko‘ra qo‘shimcha tekshiruvlar o‘tkaziladi.					

Birlamchi, ikkilamchi va uchlamchi profilaktika/skrining

Profilaktika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	OShP/OP	KTMP	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	1. Tibbiy ko'rik		+	Ko'rsatma bo'yicha	
	2. OP va/yoki markaziy poliklinika shifokorining(jarrox) tizimli monitoringi		+	Ko'rsatma bo'yicha	
Izoh: Bemorlarni tizimli monitoring orqali xavf omillari aniqlangan taqdirda bemorlar qayta chuqurlashtirilgan tibbiy kurik maqsadida tor mutaxassislariga jo'natiladi.					

Reabilitatsiya

Profilaktika tadbirlari	Tibbiy xizmatlar nomi	Uy shaoitida	OShP/OP/KTMP	Statsionar sharoitda	Tadbirlar minimal soni	Reabilitatsiya muddati
Mutaxassis (shifokor) maslahati	To'g'ri ovqatlanish buyicha tavsiyalar va nazorati	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Muntazam xarakatlanish tartibi	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Kun tartibi va uyqu rejimi	+	+	+	Doimiy ravishda	
	Davolovchi jismoniy tarbiya		+	+	Doimiy ravishda	
	Fitoterapiya		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	
	Massaj		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	
	Fizioterapiya		+	+	Ko'rsatma bo'yicha	
Izoh: Bemorlarni salomatligidan kelib chiqib qo'shimcha tadbirlar kiritilishi mumkin.						

Kattalar kardiokirurgiyasi bo'limi mudiri:

t.f.d.Buranov X.J.

Kattalar kardiokirurgiyasi bo'limi raxbari:

t.f.d. professor. Aliyev SH.M.

